

บทคัดย่อ

ข้อมูล ข่าวสาร เป็นสิ่งที่มีความสำคัญ เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ การกระจายความรู้ต่างๆ และแหล่งความรู้ให้ประชาชนทุกคนได้ทราบ โดยอาศัยสื่อกลางที่มีเหมาะสมตรงกับความต้องการประเภทเนื้อหาความรู้ของแต่ละบริบทของชุมชน แต่ละพื้นที่ จึงจะเป็นจุดเริ่มต้นของการนำไปใช้ประโยชน์จากกระบวนการสื่อสารเพื่อประชาชน เพื่อการพัฒนาประเทศที่ยั่งยืน ประเด็นดังกล่าวจึงเป็นที่มาของการนำไปสู่โจทย์วิจัย เรื่อง “กระบวนการเรียนรู้และการจัดการความรู้ของชุมชนท้องถิ่นล้านนาต่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์” โดยมีวัตถุประสงค์วิจัยหลักอยู่ที่ประเด็น คือ (1) เพื่อหากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่นล้านนาต่อการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (2) เพื่อศึกษาการจัดการความรู้ของชุมชนทั้งในระดับปัจเจก และชุมชนจากการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ในประเด็นของการยอมรับความรู้ การสร้างความรู้ใหม่ การใช้ การเก็บ การสื่อสารและการถ่ายทอดความรู้ (3) เพื่อหารูปแบบ และเนื้อหาที่เหมาะสมของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ต่อการเรียนรู้ของชุมชนในแต่ละระดับ และ(4) เพื่อดูผลกระทบ และการปะทะประสานระหว่างความรู้แบบดั้งเดิมและความรู้ใหม่ที่เข้ามาในชุมชน ซึ่งได้ทำการศึกษาในพื้นที่ชุมชนตัวอย่าง 2 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่บ้านร่องก้อม่วงคำ อำเภอแม่จัน และหมู่บ้านหินลาดใน อำเภอเวียงป่าเป้า จังหวัดเชียงราย

ผลจากการศึกษาวิจัยพบว่าโครงสร้างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารของชุมชนทั้งสองแห่งมีลักษณะที่คล้ายๆ กันคือ ชุมชนจะรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อส่วนกลางได้แก่โทรทัศน์ วิทยุ อินเทอร์เน็ต สื่อวีซีดี/ดีวีดี และสื่อรูปแบบอื่นๆ ส่วนสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่ชุมชนเป็นเจ้าของ และสามารถเข้าถึงได้มากที่สุด ได้แก่ เสียงตามสาย วิทยุชุมชน ส่วนความต้องการเนื้อหาของสื่อมีความหลากหลาย แตกต่างกันขึ้นอยู่กับประเภทของผู้รับสื่อโดยมีความสัมพันธ์กับรูปแบบวิถีชีวิตของแต่ละชุมชน เช่นเดียวกับช่วงเวลาที่เหมาะสมของการรับข้อมูลข่าวสารก็จะสัมพันธ์กับลักษณะของสื่อและวิถีปฏิบัติของสมาชิกในชุมชน ถ้าเป็นช่วงเช้าและในช่วงเวลาเย็นหลังเลิกงานจากไร่นา ก็จะเป็นสื่อโทรทัศน์หรือเสียงตามสาย และในช่วงเวลาทำงานควรจะนำเสนอผ่านวิทยุชุมชน

แบบแผนการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารของสมาชิก จากทั้งสองชุมชนผ่านสื่อมีลักษณะที่คล้ายคลึงกัน คือ สมาชิกมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารกันทุกครั้งที่มีโอกาสพบเจอ ทั้งสมาชิกในครัวเรือนเดียวกันหรือสมาชิกในชุมชนเดียวกัน นอกจากนี้สมาชิกมีการคิดวิเคราะห์ถึงความน่าเชื่อถือของข่าวสารที่ได้รับมา และมีการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข่าวสารจากสื่อ หลายช่องทางด้วยกัน ส่วนลักษณะการนำเสนอผ่านสื่อนั้น รูปแบบวิธีการสาธิตให้เห็นตัวอย่าง พร้อมทั้งนำเสนอตัวอย่างผลลัพธ์จริงเป็นวิธีการที่สมาชิกในทั้งสองชุมชนให้ความสนใจติดตามและความน่าเชื่อถือมากที่สุด โดยเฉพาะเป็นวิธีการที่เรียบง่าย นำไปปฏิบัติตามได้จริง กอปรกับมีความสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมของชุมชน

Abstract

Information, which is emphatically important, is a basic's right for the people can access. These is originally useful from communication process such as information distribution, and knowledge sources by appropriate media which carry a knowledge content that respond with community requiring in each contexts for a sustainable country development. It becomes to a research question in research topic "Learning process and Lanna local knowledge management with electronics media" which included four mains objective; (1) to find the learning process of Lanna local community with electronics media (e-media), (2) to study the local knowledge management in individual and community with e-media in case of knowledge acceptance, knowledge creation, usage, communication and knowledge transferring (3) finding media pattern and media content which fit to community learning each levels, and (4) media influenced and knowledge faced between traditional knowledges and new knowledges which transfer to community. The research is study two communities in Chiang Rai province, Thailand; Roong Kor Muang Kham village, Mae Chan district, and Hin Lard Nai village in Viang Pa Pao district.

The research found that the structure of information receiving in two communities is similarly characteristics: most people get the information from the centralization as follow television, radio, internet, video compact disc and digital versatile disc (vcd/dvd) and other media. The village public address and community radio are e-media which is belonging to villager and they can access. The information requirement is variously different depend on receiver which relate to a way of each community life. Consequently the proper time for receiving information is also involving with media characteristics and a way of community practices. Morning and evening time, and after quit the work, television and voice line is appropriate for people and day time is proper with community radio. A pattern of information exchange among two communities member is similarity. They are always discussing and sharing information when they have chance both in family and community. Furthermore they often analyses and inspect the correcting of information by comparing with different media channels. Knowledge transferring through content displays by applying the demonstration technique with giving some best sample and the good real results is attracted and trustworthy to two communities' member. Moreover any technique which is simple and fit for community environment and can be adapted in way of life is fast acceptance.

Key Words: Learning process, knowledge management, and electronic media.